
Protokoll

Regionstyrelsen

1 oktober 2024

Regionstyrelsens protokoll

Plats och tid	Dagö, Rådhuset Visborg, 1 oktober 2024, klockan 15.00–16.00
Beslutande	Meit Fohlin (S), ordförande Eva Nypelius (C), 2:e vice ordförande Thomas Karlström (S) Håkan Ericsson (S), tjug ersättare Helena Bogsjö (S), tjug ersättare Greger Eneqvist (S), tjug ersättare Katrina Ansarfwe (S), tjug ersättare Sara Vilhelmsson (M) Mariette Nicander (M) Mikael Blad (M), tjug ersättare Johan Malmros (C) Eva Ahlin (C) Saga Carlgren (V) Jennifer Medin (MP) Lars Engelbrektsson (SD)
Ersättare	Mårten Silvén (M)
Övriga	Stefan Hollmark, regiondirektör, RSF Malin Östre, stadssekreterare, RSF Anna Malm, enhetschef, RSF Susanne Åkeson de Paulis, kommunikatör, RSF Malena Bendelin, enhetschef, RSF Anna Fagerberg, miljöskyddsinspektör, SBF Susanne Pettersson, avdelningschef VA, TKF
Datum för justering	2024-10-01
Paragrafer	§ 294–295, varav § 294–295 justerades omedelbart
Underskrifter	Detta protokoll har justerats digitalt och saknar därför signaturer. Sekreterare Malin Östre Ordförande Meit Fohlin Justerare Thomas Karlström

ANSLAG/BEVIS	Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
Organ	Regionstyrelsen
Sammanträdesdag	2024-10-01
Protokollet anslås	2024-10-02
Anslaget tas ned	2024-10-24
Protokollets förvaringsplats	Regionstyrelseförvaltningen

Register

RS § 294	Ansökan om tillstånd till cementproduktion i Slite, Heidelberg Materials. Region Gotlands yttrande	5
RS § 295	Tillståndsansökan Nordkalk täktverksamhet Lärbro Stora Vikers 1:94. Region Gotlands yttrande	8

RS § 294 Ansökan om tillstånd till cementproduktion i Slite, Heidelberg Materials. Region Gotlands yttrande

Ärendenummer: RS 2024/1597

Regionstyrelsens beslut

- Bilagt förslag till yttrande godkänns med bifallna tillägg och ändringar, och inges via ombudets försorg till Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Heidelberg Materials Cement Sverige AB:s ansöker om tillstånd enligt miljöbalken till cementproduktion och därmed sammanhängande vattenverksamhet i Slite. Bolagets ansökan har kommit in till mark- och miljödomstolen. Domstolen har 2024-06-18 kontaktat Region Gotland för att efterhöra huruvida regionen anser att ansökningshandlingarna behöver kompletteras av sökanden i något avseende innan domstolen utfärdar kungörelse.

Mark- och miljödomstolen har angett 6 september som sista dag att inkomma med ett yttrande, med tillägget att anstånd inte kan påräknas. Regionstyrelseförvaltningen har, trots domstolens medskick, via det juridiska ombudet gått in med en begäran om anstånd med fyra veckor till den 2 oktober. Domstolen har beviljat denna begäran. För att klara en politisk hantering av ärendet har regionstyrelsen därför beslutat om ett extra sammanträde den 1 oktober för att fatta beslut i frågan.

Region Gotland har tidigare yttrat sig och det skedde inom ramen för det samråd som bolaget genomförde under sommar/höst 2023. Vid detta samråd bereddes frågan förvaltningsövergripande genom att tjänstepersoner vid teknikförvaltningen, samhällsbyggnadsförvaltningen och regionstyrelseförvaltningen deltog i möten med bolaget. Vid samrådet ställdes muntliga frågor samtidigt som muntliga synpunkter på den föreslagna verksamheten lämnades. Därefter sammanställdes, med stöd av Region Gotlands juridiska ombud, relevanta synpunkter och frågeställningar i ett skriftligt yttrande som den 2 november 2023 skickades till bolaget.

Regionstyrelseförvaltningen har genomfört en samlad beredning av ärendet tillsammans med berörda funktioner inom teknikförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen. Denna samverkan har resulterat i ett antal synpunkter rörande Heidelberg Materials tillståndsansökan, vilka har sammanställts i form av ett yttrande upprättat av Region Gotlands juridiska ombud Karin Hernvall, Advokatbyrån Åberg & Co.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att regionstyrelsen beslutar att anta detta yttrande för ingivande till mark- och miljödomstolen senast 2 oktober 2024.

Bedömning

Med stöd av den samlade beredning av ärendet som genomförts, har synpunkter från relevanta funktioner inom berörda förvaltningar kunnat hämtas in och utgör nu del av det upprättade yttrandet.

Regionstyrelseförvaltningens bedömning är yttrandet är väl avvägt och att det tar upp och behandlar de delar av bolagets tillståndsansökan där det finns behov av förtydliganden och kompletteringar. Förvaltningens förslag är att regionstyrelsen beslutar att anta föreliggande yttrande för ingivande till mark- och miljödomstolen senast 2 oktober 2024.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Malena Bendelin, enhetschef, regionstyrelseförvaltningen och Anna Fagerberg, miljöskyddsinspektör, samhällsbyggnadsförvaltningen.

Meit Fohlin (S) yrkar att följande stycke läggs till i yttrandet under rubrik

4. Utsläpp till och påverkan på luft:

”Heidelberg Materials behöver komplettera ansökan med hur CCS-tekniken påverkar PM10, PM5 och PM2,5 i och runt Slite, mätningar över nuvarande dygnsmedelvärden, samt mäta hur många dygn medelvärdet överskrids. Krav på att mätvärden ska tillgängliggöras för externa intressenter bör ställas i tillstånd.”

Meit Fohlin (S) yrkar att följande stycke läggs till i yttrandet under rubrik

4. Utsläpp till och påverkan på luft:

”Heidelberg Materials bör komplettera sin ansökan med en redogörelse för hur bolaget hanterar mängden CKD (Cement Kiln Dust) redan idag och hur man avser att göra det i en kommande anläggning. Därutöver bör Heidelberg Materials begränsa sin ansökan vad gäller typerna av farligt avfall som kan bli aktuella i anläggningen.”

Meit Fohlin (S) yrkar att följande stycke läggs till i yttrandet under rubrik

4. Utsläpp till och påverkan på luft:

”Region Gotland anser att bolaget tydligt ska visa att vattentäkten Tingstäde träsk inte förorenas.”

Meit Fohlin (S) yrkar att sista meningen under rubrik 7. *Den allmänna vägen Storgatan* ändras till att lyda:

”Region Gotland efterlyser bolagets kommentarer kring detta, en redovisning av bolagets skäl för en stängning av nämnda väg samt fördjupar resonemanget av sitt åtagande kring kompensationsåtgärder.”

Jennifer Medin (MP) yrkar att Heidelberg Materials kompletterar sin ansökan och noga anger på vilka grunder man anser sig kunna påstå att CCS-tekniken

kan garantera minskade koldioxidutsläpp av de magnituder som bolaget vill få det att framstå som.

Meit Fohlin (S) yrkar avslag till Jennifer Medins (MP) yrkande.

Ordförande ställer proposition på Jennifer Medins (MP) yrkande och finner att det avslås.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag med egna yrkanden och finner att de bifalls.

Protokollsanteckning anmäls av Jennifer Medin (MP):

Miljöpartiet Gotland vill med eftertryck invända mot det faktum att endast Regionstyrelsen nu har detta betydande ärende till beslut. Miljö- och byggnämnden har endast haft ärendet uppe som information och Tekniska nämnden har överhuvudtaget inte haft ärendet uppe till beredning, trots att det i tillståndsansökan finns aspekter som faller inom de bägge nämndernas respektive ansvarsområde.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse regionstyrelseförvaltningen, daterad 2024-09-19

Yttrande Karin Hernvall advokatfirman Åberg & Co, utkast daterat 2024-10-xx

Skrivelse aktbil 5, Nacka Tingsrätt, mark- och miljödomstolen, daterad 2024-06-18

Tillståndsansökan Heidelberg Materials Cement Sverige AB, daterad 2024-06-05

Tillståndsansökan bilaga A. Teknisk beskrivning

Tillståndsansökan bilaga A1.A Situationsplan befintlig verksamhet

Tillståndsansökan bilaga A1.B Situationsplan ansökt verksamhet

Tillståndsansökan bilaga A2. Dagvattenutredning

Tillståndsansökan bilaga A6. Bränslen som utgörs av avfall

Tillståndsansökan bilaga A6. Bränslen som utgörs av avfall

Tillståndsansökan bilaga B. Miljökonsekvensbeskrivning

Tillståndsansökan bilaga B1. Samrådsredogörelse med underbilagor

Tillståndsansökan bilaga B2. Luftutredning

Tillståndsansökan bilaga B2.1. Utsläppsparmetrar

Tillståndsansökan bilaga B2.2. Spridnings- och depositionsberäkningar aminer

Tillståndsansökan bilaga B6. Naturvärdesinventering

Tillståndsansökan bilaga B12. Trafikriskutredning

Tillståndsansökan bilaga I. Förteckning över avfallskategorier

Skickas till

Tekniska nämnden

Miljö- och byggnämnden

RS § 295 Tillståndsansökan Nordkalk täktverksamhet Lärbro Stora Vikers 1:94. Region Gotlands yttrande

Ärendenummer: RS 2022/1816

Regionstyrelsens beslut

- Bilagt förslag till yttrande godkänns och inges via ombudets försorg till Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Nordkalk AB har vid mark- och miljödomstolen inkommit med en ansökan om tillstånd till befintlig och utökad täktverksamhet på fastigheten Lärbro Stora Vikers 1:94. I det aktuella ärendet har Region Gotland senast yttrat sig till domstolen den 19 juni 2024 (RS §220) och då lämnat synpunkter med krav på kompletterande villkor, åtaganden samt förtydliganden från bolagets sida.

Mark- och miljödomstolen har fastställt datum för huvudförhandling i målet till den 22-24 oktober 2024 i Kappelshamn. Domstolen har den 6 september 2024 underrättat Region Gotland om möjligheten till att lämna ytterligare yttrande i målet, detta efter att Nordkalk bemött olika sakägares och remissmyndigheters (inklusive Region Gotlands) yttranden under juni månad. Sista dag för yttrande är den 30 september, men begäran om anstånd till den 2 oktober har sökts och beviljats för att möjliggöra en behandling av ärendet vid regionstyrelsens extra sammanträde den 1 oktober.

Regionstyrelseförvaltningen har handlagt frågan i en förvaltningsövergripande arbetsgrupp med stöd av det juridiska ombudet vid Åberg & Co. Av tidsskäl har ärendet inte behandlats i tekniska nämnden (VA-huvudmannen), men teknikförvaltningens ledning avser att informera nämnden om ärendet.

Arbetsgruppen konstaterar att Nordkalk i sitt yttrande inte på ett tillfredsställande sätt bemött och tagit hänsyn till samtliga synpunkter som Region Gotland lämnat i sitt yttrande den 19 juni. I nedan redovisade punkter anser regionstyrelseförvaltningen att det finns skäl för Region Gotland att lämna yttrande med synpunkter och förslag till villkor. Nedan återges bara del av texten i yttrandet, för en fullständig redogörelse av innehållet under respektive punkt hänvisas till det fullständiga yttrandet.

1. Enskilda dricksvattenbrunnar

Vid konstaterad vattenbrist i enskild brunn inom eller utanför påverkansområdet ska Nordkalk efter begäran ordna provisoriskt tillhandahållande av vatten till dess att permanent vattenförsörjning kan

ordnas. Skyldigheten gäller inte om det uppenbart saknas samband mellan den tillståndsgivna vattenverksamheten och vattenbristen.

2. Avledning av täktvatten från Pall 2-sjön till Region Gotlands VA-system
Nordkalk åtar sig att till Pall 2-sjön leverera vatten av en sådan art att det vid levereras till Region Gotland håller en kvalitet så att det endast kräver standardiserade reningsmetoder för ytvatten. Avancerade reningsmetoder för att rena från föroreningar som kan spridas genom Nordkalks verksamhet ska inte behöva nyttjas.
3. Efterbehandlingsansvar
Region Gotland anser att redovisade klargöranden från bolaget innebär att det i ett senare skede inte kan bedömas att Region Gotland skulle ha ett efterbehandlingsansvar i det fall Region Gotland får möjlighet att för dricksvattenändamål nyttja av Nordkalk avlett vatten från Pall 2-sjön.
4. Övrigt, omfattning av provtagning.
Region Gotland anser att föreslagen övervakning av inkommande vatten till Pall 2-sjön med vattenkemiska indikatorparametrar bör kunna ge en god bild av om vattenkvaliteten till Pall 2-sjön förändras. Region Gotland godtar att behov av ytterligare kontroll av vattenkemin regleras i ett avtal mellan regionen och Nordkalk enligt det åtagande som Nordkalk lämnat.

Bedömning

Ärendet har beretts i samverkan mellan regionstyrelseförvaltningen, teknikförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen. Region Gotlands juridiska ombud har utifrån detta författat ett yttrande som regionstyrelseförvaltningen anser är väl avvägt och tar upp och behandlar de delar av bolagets tillståndsansökan där det finns behov av förtydliganden och kompletteringar. Förvaltningens förslag är att regionstyrelsen beslutar att anta föreliggande yttrande för ingivande till mark- och miljödomstolen senast den 2 oktober 2024.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Malena Bendelin, enhetschef, regionstyrelseförvaltningen och Susanne Pettersson, avdelningschef VA, teknikförvaltningen.

Jennifer Medin (MP) avstår från att delta i beslutet.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Protokollsanteckning anmäls av Jennifer Medin (MP):

Vi i miljöpartiet har sedan tidigare yrkat att Nordkalks ansökan ska avstyrkas.

Våra skäl var bland annat den stora utökning/fördjupning av tåkten som är planerad och som tycks medföra flera risker i närområdet, främst vad gäller grundvattenfrågan för enskilda hushåll, men också för naturlivet. Att bryta ner till +1 metersnivån, när vi i andra frågor tar höjd för att Östersjön kan stiga med 2-3 meter, framstår inte som särskilt klokt och drivs förstås endast av snöda vinstbegär från Nordkalk.

Vi invände särskilt mot skrivningarna i förvaltningens tjänsteskrivelse som sade att ”avledande av täktvatten till region Gotland är viktig för resurshållningen av vattnet” samt att ”det är en mycket viktig aspekt att huvudmannen får tillgång till den framtida föreslagna vattenresursen”. Det gjorde vi dels för att förvaltningen är högst osäker på om vattenkvaliteten kan bli bra nog med rimliga ekonomiska insatser, dels för att Nordkalk inte vill att ett vattenskyddsområde skall upprättas.

I dagens ärende kvarstår våra synpunkter på ansökan enligt ovan. Förvaltningens förslag till yttrande är, trots vissa förändringar, fortfarande i grunden orimligt positiv till Nordkalks utökade brytning med motiveringen att regionen eventuellt kan få tillgång till dricksvatten.

Vi menar att det faktum att Nordkalk vägrar att låta ett vattenskyddsområde inrättas runt tåkten är skäl nog att inte räkna med att vattnet i tåkten kommer att gå att använda till rimliga kostnader. Risk för läckage från deponier och risk för förorening vid olyckshändelser gör också att regionen borde vara mer skeptisk till möjligheterna att utnyttja vattnet för dricksvatten. Det framstår vidare som väl nävt att regionen sätter sin tilltro till att frågan om kvalitet på råvattnet kan lösas genom avtal.

Allt annat överstående kvarstår problemen med att en utökad täkt riskerar kringliggande grundvatten, enskilda brunnar och naturvärden. Miljöpartiets inställning att tillstånd inte bör ges kvarstår.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse regionstyrelseförvaltningen, 2024-09-19

Yttrande Karin Hernvall advokatfirman Åberg & Co, utkast 2024-10-xx

Underrättelse aktbilaga 95, Nacka Tingsrätt, mark- och miljödomstolen, 2024-09-06

Kungörelse huvudförhandling, aktbilaga 82, Nacka Tingsrätt, mark- och miljödomstolen, 2024-09-04

Skickas till

Tekniska nämnden

Miljö- och byggnämnden